

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія з педагогічної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

«___» _____ 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ ДО РОБОТИ З БАТЬКАМИ

для студентів

спеціальності

013 Початкова освіта

освітньої програми

013.00.01 Початкова освіта

освітньо-кваліфікаційного рівня

молодший спеціаліст

Київ – 2021

Розробник:

Сопова Дана Олегівна, викладач циклової комісії з педагогічної освіти Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладач:

Сопова Дана Олегівна, викладач циклової комісії з педагогічної освіти Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії з педагогічної освіти

Протокол від «5» січня 2021 р. № 6

Голова циклової комісії Альона ДОЦЕНКО

Робочу програму перевірено

14 січня 2021 р.

Заступник директор з навчально-методичної роботи Зоя ГЕЙХМАН

Заступник директор з навчальної роботи Яніна КАРЛІНСЬКА

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Вид дисципліни	варіативна
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів/годин	1,5 /45
Курс	3
Семестр	5
Кількість змістових модулів з розподілом:	2
Обсяг кредитів	1,5
Обсяг годин, в тому числі:	45
Аудиторні	22
Модульний контроль	2
Семестровий контроль	
Самостійна робота	21
Форма семестрового контролю	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета полягає у підготовці студентів – майбутніх учителів початкової школи до роботи з батьками, розкритті особливостей їх співпраці і взаємодії, розумінні

сутності суспільного і сімейного виховання. **Завдання:** формування готовності майбутніх фахівців до організації взаємодії освітнього закладу з сім'ями учнів; підготовка студентів до складання характеристик сімей учнів (склад батьків, сфера їх діяльності, освітній, соціальний і моральний рівень дорослих, тип сім'ї, рівень благополуччя (неблагополуччя) сім'ї, морально-психологічний клімат тощо); навчання організації діагностичної роботи з вивчення сім'ї (використання оптимальних форм та методів у диференційованій, груповій та індивідуальній роботі з сім'єю); надання студентам знань з організації психолого-педагогічної просвіти батьків, створення системи масових заходів з батьками, робота з організації спільної суспільно значущої діяльності і дозвілля батьків та дітей; ознайомлення студентів з позитивним досвідом сімейного виховання задля виявлення і використання у практичній діяльності; розкриття змісту і значення основних правових документів з сімейного виховання.

Зміст курсу упорядкований у відповідності з концепцією розвитку нової національної освіти, з ідеями українських науковців та видатних громадських діячів.

Вивчення даної навчальної дисципліни спрямоване на формування у студентів таких **компетентностей:**

- здатність аналізувати та давати принципову оцінку різним педагогічним концепціям;
- готовність до використання кращих надбань педагогічної спадщини під час розв'язання сучасних актуальних проблем;
- здатність самостійно працювати з педагогічною, довідковою, методичною літературою;
- готовність розв'язувати виховні педагогічні ситуації;
- здатність готувати та розробляти презентаційний матеріал;
- здатність розробляти сценарії різних форм позаурочної діяльності вчителя з батьками учнів;
- готовність здійснювати педагогічну взаємодію з батьками, досягаючи єдності виховних впливів школи, сім'ї та громадськості;
- здатність аналізувати та використовувати передовий педагогічний досвід у процесі підготовки повідомлень, доповідей, рефератів, творчих робіт.

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти зможуть **володіти знаннями про:**

- значущість обраної професії;
- методичні аспекти формування педагогічної культури батьків;
- основні базові поняття навчальної дисципліни.

Вмітимуть аналізувати:

- напрями роботи школи з батьками;
- типові проблеми, які можуть виникати у батьків при неправильному вихованні дітей та шляхи їх вирішення.

Добирати:

- методику підготовки та проведення традиційних і нетрадиційних форм роботи з батьками;
- гнучкі засоби у виборі адекватних засобів впливу на дитину.

Складати:

- конспекти проведення морально-етичних бесід з батьками.

Прогнозувати:

- результати своєї діяльності.

4. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт				
	Усього	Аудиторна:			
		Лекції	Семін.	Практ.	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Місце і роль сім'ї у вихованні дітей молодшого шкільного віку					
1. Взаємодія суспільного і сімейного виховання	5	2			3
2. Методи і прийоми виховання дітей в сім'ї	7	2	2		3
3. Формування педагогічної культури батьків у сучасних умовах	8	2		2	4
Модульний контроль	1				
Разом	20	6	2	2	10
Змістовий модуль 2. Особливості проведення роботи вчителя початкової школи з батьками					
4. Методика проведення батьківських зборів	8	2		2	4
5. Виховання дітей у сучасній молодій сім'ї	8	2	2		4
6. Основи родинного виховання	7	2		2	3
Модульний контроль	1				
Разом	23	6	2	4	11
Усього годин	45	12	4	6	21

** із врахуванням модульної контрольної роботи – 2 год.*

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Місце і роль сім'ї у вихованні дітей молодшого шкільного віку.

Тема 1. Взаємодія суспільного і сімейного виховання.

Значення дисципліни для підготовки вчителя початкової школи. Виховання в сім'ї – першооснова розвитку дитини як особистості. Напрями роботи школи з батьками: педагогічна освіта батьків (просвіта) та залучення батьків до виховної роботи з дітьми. Традиційні і нетрадиційні форми роботи з батьками.

Основні поняття теми: просвіта, напрями роботи з батьками, виховна робота з батьками, традиційні і нетрадиційні форми роботи з батьками.

Основна література: 1, 2, 5. *Додаткова література:* 1, 2, 5.

Тема 2. Методи і прийоми виховання дітей в сім'ї.

Характеристика методів та прийомів виховання дітей в сім'ї. Вимога та контроль – як складова виховання. Типи неправильного виховання: неприйняття, гіперсоціальний, тривожно-вразливий, егоцентричний. Умови успішного сімейного виховання.

Основні поняття теми: методи і прийоми виховання дітей в сім'ї, вимога, контроль, типи неправильного виховання: неприйняття, гіперсоціальний, тривожно-вразливий, егоцентричний; успішне сімейне виховання.

Семінар 1. Сім'я як основа розвитку особистості.

Основна література: 1, 2, 4, 5. *Додаткова література:* 3, 4, 6.

Тема 3. Формування педагогічної культури батьків у сучасних умовах.

Сутність та структура педагогічної культури батьків. Місце і роль школи у процесі формування педагогічної культури батьків. Організація та методичні аспекти формування педагогічної культури батьків. Рівні педагогічної культури батьків. Форми роботи школи щодо формування педагогічної культури батьків. *Основні поняття теми:* педагогічна культура батьків, педагогічна підготовленість, ставлення батьків до виховання, культура педагогічного впливу, вміння використовувати свої знання на практиці, рівні педагогічної культури батьків, основні і додаткові форми роботи школи щодо формування педагогічної культури батьків.

Практичне заняття 1. Родинне виховання у системі шкільної освіти.

Основна література: 3, 4, 5. *Додаткова література:* 2, 3, 6.

Змістовий модуль 2. Особливості проведення роботи вчителя початкової школи з батьками.

Тема 4. Методика проведення батьківських зборів.

Батьківські збори та їх види. Формування батьків як педагогів. Методи формування педагогічної рефлексії у батьків.

Основні поняття теми: батьківські збори: організаційні, комбіновані, підсумкові; спільні збори – свята батьків з дітьми; педагогічна рефлексія.

Практичне заняття 2. Технологія організації і проведення батьківських зборів.

Основна література: 2, 4. *Додаткова література:* 2, 3, 4.

Тема 5. Виховання дітей у сучасній молодій сім'ї

Принципи сучасного виховання в родині. Родинне виховання у початковій освіті у спадщині В.О. Сухомлинського. Ідеї родинної педагогіки минулого і сучасності у професійній підготовці майбутніх фахівців початкової освіти. Етика взаємин вчителя і батьків учнів.

Основні поняття теми: родина, педагогічний такт, виховання, діти молодшого шкільного віку, принципи виховання, початкова освіта.

Семінар 2. Особливості виховання дітей у сучасній молодій сім'ї.

Основна література: 1, 2, 5. *Додаткова література:* 1, 4, 5.

Тема 6. Основи родинного виховання

Державні документи з сімейного виховання. Негативні чинники у вихованні дітей в сім'ї. Напрями та зміст педагогічної роботи з проблемними сім'ями. Діагностика результативності педагогічної взаємодії школи та сім'ї.

Основні поняття теми: батьківські збори; виховання; педагогічна робота; проблемні родини; діагностика; педагогічна рефлексія.

Практичне заняття 3. Шляхи і засоби підвищення педагогічної культури батьків.

Основна література: 2, 4. *Додаткова література:* 2, 3, 4.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Таблиця 3

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		3 курс			
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	3	3	3	3
Відвідування семінарських занять	1	1	1	1	1
Відвідування практичних занять	1	1	1	2	2
Робота на семінарському занятті	10	1	10	1	10
Робота на практичному занятті	10	1	10	2	20
Виконання завдання для самостійної роботи	5	3	15	3	15
Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25
<i>Разом</i>		-	65	-	76
Максимальна кількість балів		141			
Розрахунок коефіцієнта		1.41			

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Зміст самостійної роботи студентів має таку структуру:

1. Опрацювати зміст тем за літературою.
2. Відповісти на питання до семінарського заняття.
3. Виконати завдання (оцінюється в 5 балів).

Змістовий модуль 1. Місце і роль сім'ї у вихованні дітей молодшого шкільного віку.

Тема 1. Взаємодія суспільного і сімейного виховання.

Розкрийте питання:

1. Сформулюйте вислови батьків, вчителів, які можуть негативно впливати на поведінку дитини в соціумі (7–10 висловів).
2. Назвіть вислови батьків, вчителів, які бажано вживати якомога частіше задля позитивного впливу на поведінку дитини (7–10 висловів).
3. Поясніть рекомендації, зазначені Б. Бім-Бадом у книзі для батьків: «Мудрість виховання».

Тема 2. Методи і прийоми виховання дітей в сім'ї.

Підготувати виступи на батьківських зборах на теми:

1. Культура поведінки дітей.

2. Шляхи і засоби підвищення педагогічної культури батьків.
3. Типові помилки батьків у вихованні дітей.
4. Негативний морально-психологічний мікроклімат у сім'ї та його значення для розвитку дитини.
5. Насилля в сім'ї та його вплив на дитину.

Тема 3. Формування педагогічної культури батьків у сучасних умовах.

Розкрийте питання:

1. Батьківський авторитет та його види.
2. Соціально-психологічні та педагогічні вимоги до батьків.
3. Специфіка методів вивчення сім'ї.
4. Роль сім'ї у виховній системі В.О.Сухомлинського.

Змістовий модуль 2. Особливості проведення роботи вчителя початкової школи з батьками.

Тема 4. Методика проведення батьківських зборів.

Розробіть зміст консультацій для батьків по одній з проблем сімейного виховання (за вибором).

Тема 5. Виховання дітей у сучасній молодій сім'ї.

1. Підготуйте доповідь про нормативно-правові акти з питань захисту прав дитини.
2. Розробіть сценарій нетрадиційної форми взаємодії класного керівника з батьками.

Тема 6. Основи родинного виховання.

Складіть таблицю, де були б відображені методи вивчення індивідуальних особливостей учнів початкової школи.

Таблиця 4

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
1.	Взаємодія суспільного і сімейного виховання	3	5
2.	Методи і прийоми виховання дітей в сім'ї	3	5
3.	Формування педагогічної культури батьків у сучасних умовах	4	5
4.	Методика проведення батьківських зборів	4	5
5.	Виховання дітей у сучасній молодій сім'ї	4	5
6.	Основи родинного виховання	3	5
	Разом	15	30

Критерії оцінювання самостійної роботи

Якісними критеріями оцінювання виконання самостійної роботи студентами є:

1. Повнота виконання завдання: елементарна, фрагментарна, повна, неповна.
2. Рівень самостійності студента: під керівництвом викладача, консультація викладача, самостійно.
3. Рівень сформованості навчально-інформаційних умінь (роботи з підручником, складання плану, конспекту, вміння користуватися бібліотекою, спостереження, експеримент тощо).
4. Рівень сформованості навчально-інтелектуальних умінь (визначення понять, аналіз, синтез, порівняння, класифікація, систематизація, узагальнення, абстрагування, вміння відповідати на

запитання, вміння виконувати творчі завдання тощо).

5. Рівень сформованості фахових методичних вмінь: низький (володіння умінням здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу); середній (володіння умінням вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань); достатній (уміння застосовувати набуті знання у стандартних практичних ситуаціях); високий (володіння умінням творчо-пошукової діяльності).

Рівень навчальних досягнень студентів	Оцінка	Критерії оцінювання самостійної роботи
Високий рівень	5	Завдання відзначається повнотою виконання без допомоги викладача. Студент самостійно вибирає інформаційні джерела; користується широким арсеналом засобів доказу своєї думки, вирішує складні проблемні завдання методичного характеру; аналізує та прогнозує педагогічні явища; уміє ставити та розв'язувати проблеми; володіє уміннями творчо-пошукової діяльності
Достатній рівень	4	Завдання відзначається неповнотою виконання без допомоги викладача. Студент критично ставиться до отриманої інформації; наводить аргументи; зіставляє, узагальнює, систематизує інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних педагогічних ситуаціях
Середній рівень	3	Завдання відзначається неповнотою виконання за консультацією викладача. Студент застосовує запропонований вчителем спосіб отримання інформації з декількох джерел; має фрагментарні навички в роботі з підручником, науковими джерелами; має стійкі навички роботи з конспектом; аналізує навчальний матеріал, порівнює і робить висновки, самостійно володіє більшою частиною навчального матеріалу; вибирає відомі способи дій для виконання фахових методичних завдань
Початковий рівень	2	Завдання відзначається фрагментарністю виконання за консультацією викладача або під його керівництвом. Студент усвідомлює недостатній обсяг інформації; застосовує запропонований викладачем спосіб отримання інформації з одного джерела; має фрагментарні уявлення про роботу з науковим джерелом; демонструє розуміння отриманої інформації, розуміння висновків з певного питання; володіє умінням здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу. У студента відсутні сформовані уміння та навички
Низький	1	Завдання відзначається фрагментарністю виконання під керівництвом викладача. У студента не сформовані необхідні практичні уміння роботи. Більшість передбачених освітньою програмою навчальних завдань не виконано

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульний контроль проводиться в тестовій формі і містить 25 різних за формою тестів. За кожну правильну відповідь на 1 тестове завдання виставляється 1 бал, за неправильну відповідь – 0 балів.

6.4. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100- бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	Відмінно
B	82-89	Дуже добре
C	75-81	Добре
D	69-74	Задовільно
E	60-68	Достатньо
FХ	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу

7. Навчально-методична карта дисципліни «Підготовка вчителя до роботи з батьками» (III курс)

Разом: 45 год., лекції – 12 год., семінарські заняття – 4 год., практичні заняття – 6 год.,
самостійна робота – 21 год., модульний контроль – 2 год.

Модулі	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I			ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II		
Назва модуля	Місце і роль сім'ї у вихованні дітей молодшого шкільного віку			Особливості проведення роботи вчителя початкової школи з батьками.		
Лекції	1	2	3	4	5	6
Теми лекцій	Взаємодія суспільного і сімейного виховання	Методи і прийоми виховання дітей в сім'ї	Формування педагогічної культури батьків у сучасних умовах	Методика проведення батьківських зборів	Виховання дітей у сучасній молодій сім'ї	Основи родинного виховання
Теми семінарських занят		Сім'я як основа розвитку особистості.			Особливості виховання дітей у сучасній молодій сім'ї.	
Теми практичних занять			Родинне виховання у системі шкільної освіти.	Технологія організації і проведення батьківських зборів.		Шляхи і засоби підвищення педагогічної культури батьків.
Самостійна робота	Табл. 4 (5 балів)	Табл. 4 (5 балів)	Табл. 4 (5 балів)	Табл. 4 (5 балів)	Табл. 4 (5 балів)	Табл. 4 (5 балів)
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)			Модульна контрольна робота 2 (25 балів)		
Підс. контр.	Залік					

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова) література:

1. Корнієнко С. М. Батьківські збори у початкових класах: зміст та методика проведення / С. М. Корнієнко, Я. П. Кодлюк. – Тернопіль : Вид-во «Навчальна книга – Богдан», 2008. – 144 с.
2. Матвієнко О. В. Виховання молодшого школяра: теорія і технологія. – К. : ВД «Стилос», 2006. – 543 с.
3. Педагогіка : [підруч.] / А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. – К. : Знання-Прес, 2003. – 418 с.
4. Савченко О. Я. Виховний потенціал початкової освіти : [посіб. для вчителів і методистів почат. навч.] / О. Я. Савченко. – Вид. 2-ге, доп., перероб. – К. : Богданова А. М., 2009. – 225 с.
5. Червінська І. Теоретико-методичні засади виховної роботи в початковій школі / І. Червінська, С. Довбенко. – Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпат. нац. ун-ту ім. В. Стефаника, 2012. – 515 с.

Додаткова література:

1. Дано О. А. Батьки – друзі, помічники, порадики... [Текст] / О. А. Дано // Розкажіть онуку : Часопис. – 2013. – № 13/14. – С. 3–12.
2. Консультування сім'ї : [метод. поради для консультування батьків]. – Ч. 2 / Держ. центр соц. служб для молоді, АПН України, Ін-т проблем виховання ; Ред. В.Г. Постовий. – К. : ДЦССМ, 2003. – 303 с.
3. Мартиненко С. М. Вивчення особистості молодшого школяра засобами педагогічної діагностики [навч.-метод. посіб.] : рекомендовано вченою радою Київського університету імені Бориса Грінченка / С. М. Мартиненко, М. Д. Осколова ; рецензент : В. І. Бондар, Н. М. Бібік. – К. : Київський ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – 144 с.
4. Медвідь С. П. Батьки, діти, реформи і ми! / С. П. Медвідь. – Вінниця : Консоль, 2011. – 36 с.
5. Мезенцева Г. О. Робота з батьками : [метод. посіб. класного керівника] / Г. О. Мезенцева, С. М. Сліпак, О. І. Пономаревська ; Ніжин. держ. пед. ун-т ім. М. Гоголя ; [за ред. О. М. Ковальчук]. – Ніжин, 2000. – 20 с.
6. Пістун Т. Душі криниця: сценарії, виховні години, урочисті батьківські збори, свята, тематичні вечори, розважальні вечори, конкурси, брейн-ринг / Т. Пістун. – [Вид. 2-е]. – Т. : Підручники і посібники, 2007. – 111, [1] с.
7. Постовий В. Г. Сім'я і школа: проблеми виховання дітей : [навч. посіб.] / В. Г. Постовий, О. А. Невмержицький ; М-во освіти і науки України, Акад. пед. наук України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2008. – 356 с.
8. Родинна педагогіка : [навч.-метод. посіб.] / М-во освіти і науки України, Київський нац. ун-т ім. Т. Шевченка ; А. А. Марушкевич, В. Г. Постовий, Т. Ф. Алексеєнко. – К. : ПАРАПАН, 2002. – 216 с.
9. Сухомлинський В. О. Батьківська педагогіка / В. О. Сухомлинський. – К. : 1978. – 263 с.

Інтернет ресурси :

1. Конвенція про права дитини [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_021
2. Макаренко А. С. Книга для батьків [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mirknig.com/2013/12/31/kniga-dlya-batkv.html>
3. Мартиненко С. М. Діагностичне тестування професійного та особистісного становлення вчителя початкової школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://elibrary.kubg.edu.ua/4336/>
4. Мудрость воспитания: книга для родителей [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://spisok-literaturi.ru/details/mudrost-vospitaniya-kniga-dlyaroditeley_26436.html
5. Робота з батьками [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://javchitjel.webnode.com.ua/roboata-z-batkami/>
6. Сімейний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>
7. Формування педагогічної культури батьків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/17_PMN_2014/Pedagogica/3_172169.doc.html